

Bộ môn Công nghệ Phần mềm Viện CNTT & TT Trường Đại học Bách Khoa Hà Nội

LẬP TRÌNH HƯỚNG ĐỐI TƯỢNG Bài 10. Ngoại lệ và xử lý ngoại lệ

1

Nội dung

- Ngoại lệ
- 2. Bắt và xử lý ngoại lệ
- 3. Ủy nhiệm ngoại lệ
- 4. Tạo ngoại lệ tự định nghĩa

3

Mục tiêu của bài học

- Giải thích về ngoại lệ là gì và mô tả các lợi ích của việc xử lý ngoại lệ hướng đối tượng
- Giải thích được mô hình xử lý ngoại lệ
- Sử dụng khối try/catch/finally để bắt và xử lý ngoại lệ trong Java
- Hiểu và biết cách sử dụng ủy nhiệm ngoại lệ
- Biết cách tạo ra và sử dụng ngoại lệ tự định nghĩa

2

2

Nội dung

- 1. Ngoại lệ
- 2. Bắt và xử lý ngoại lệ
- 3. Ủy nhiệm ngoại lệ
- 4. Tạo ngoại lệ tự định nghĩa

4

3

1.1. Ngoại lệ là gì?

- Exception = Exceptional event
- Định nghĩa: Ngoại lệ là một sự kiện xảy ra trong quá trình thực thi chương trình, nó phá vỡ luồng bình thường của chương trình

Ví dụ:

5

5

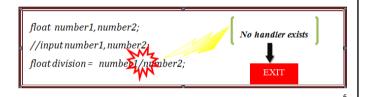
1.2. Cách xử lý lỗi truyền thống

- Viết mã xử lý tai nơi phát sinh ra lỗi
 - Làm cho chương trình trở nên rối
 - Không phải lúc nào cũng đầy đủ thông tin để xử lý
 - Không nhất thiết phải xử lý
- Truyền trạng thái lên mức trên
 - Thông qua tham số, giá trị trả lại hoặc biến tổng thể (flag)
 - Dễ nhầm
 - Vẫn còn khó hiểu

1.1. Ngoại lệ là gì? (2)

- Ngoại lệ là một lỗi đặc biệt
- Khi xảy ra một ngoại lệ, nếu không xử lý thì chương trình kết thúc ngay và trả lại quyền điều khiển cho hệ điều hành.

6

4

Ví dụ

```
int devide(int num, int denom, int
*error) {
  if (denom != 0) {
    error = 0;
    return num/denom;
  } else {
    error = 1;
    return 0;
  }
}
```


Nhược điểm

- Khó kiểm soát được hết các trường hợp
 - Lỗi số học, lỗi bộ nhớ,...
- Lâp trình viên thường quên không xử lý lỗi
 - Bản chất con người
 - Thiếu kinh nghiêm, cố tình bỏ qua

_

9

2.1. Muc đích của xử lý ngoại lê

- Giúp chương trình đáng tin cậy hơn, tránh kết thúc bất thường
- Tách biệt khối lệnh có thể gây ngoại lệ và khối lệnh xử lý ngoại lệ

IF B IS ZERO GO TO ERROR
C = A/B
PRINT C
GO TO EXIT

ERROR:
DISPLAY "DIVISION BY ZERO"

Khối xử lý lỗi

EXIT: END

11

Nội dung

- 1. Ngoại lệ
- 2. Bắt và xử lý ngoại lệ
- 3. Ủy nhiệm ngoại lệ
- 4. Tạo ngoại lệ tự định nghĩa

10

10

2.1. Mục đích của xử lý ngoại lệ (2)

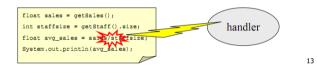
- Khi xảy ra ngoại lệ, nếu không có cơ chế xử lý thích hợp:
 - Chương trình bị ngắt khi ngoại lệ xảy ra
 - Các tài nguyên không được giải phóng → Lãng phí
- Ví dụ: Vào/ra tệp tin
 - Nếu ngoại lệ xảy ra (ví dụ như chuyển đổi kiểu không đúng) → Chương trình kết thúc mà không đóng tệp tin lại
 - Tệp tin không thể truy cập/hỏng
 - Tài nguyên cấp phát không được giải phóng

12

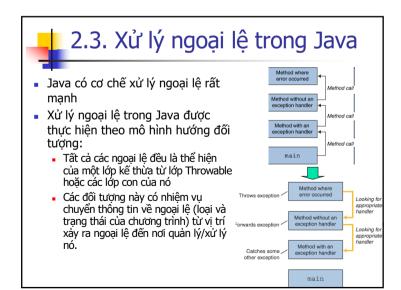
2.2. Mô hình xử lý ngoại lệ

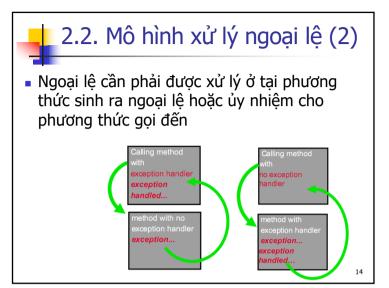
- Hướng đối tương
 - Đóng gói các điều kiện không mong đợi trong một đối tương
 - Khi xảy ra ngoại lệ, đối tượng tương ứng với ngoại lệ được tạo ra chứa thông tin chi tiết về ngoại lệ
 - Cung cấp cơ chế hiệu quả trong việc xử lý lỗi
 - Tách biệt luồng điều khiển bất thường với luồng bình thường

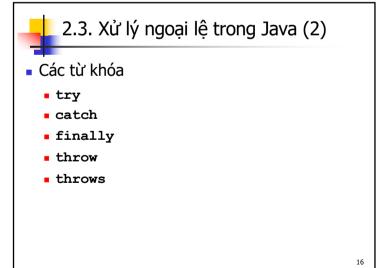
13

15

14

2.3.1. Khối try/catch

- Khối try ... catch: Phân tách đoạn chương trình thông thường và phần xử lý ngoại lệ
 - try {...}: Khối lệnh có khả năng gây ra ngoại lệ
 catch() {...}: Bắt và xử lý với ngoại lệ

```
try {
    // Doan ma co the gay ngoai le
}
catch (ExceptionType e) {
    // Xu ly ngoai le
```

ExceptionType là một lớp con của Throwable

17

class ArgExceptionDemo { public static void main(String args[]) { try { String text args[0]; System.out.println(vext); } catch(Exception e) { System.out.println("Hay nhap tham so khi chay!"); } } D:\FIT-HUT\Lectures\OOP\OOP-Java\Demo>java ArgExceptionDemo Hay nhap tham so khi chay!

:\FIT-HUT\Lectures\00P\00P-Java\Demo>_

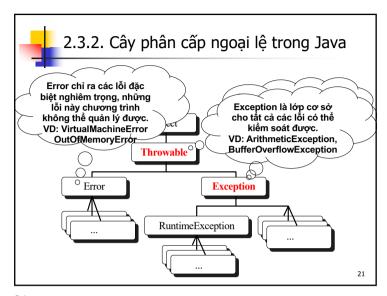
```
Ví dụ không xử lý ngoại lệ

class NoException {
  public static void main(String args[]) {
    String text args[0];
    System.out.print(n(text);
  }
}

D:\FIT-HUT\Lectures\00P\00P-Java\Demo\java NoException
Exception in thread 'main' java.lang.ArrayIndexOutOfBoundsException: @
    at NoException.nain(NoException.java:3)

D:\FIT-HUT\Lectures\00P\00P-Java\Demo>
```

18

23

4

a. Lớp Throwable

- Một biến kiểu String để lưu thông tin chi tiết về ngoại lê đã xảy ra
- Môt số phương thức cơ bản
 - new Throwable (String s): Tạo một ngoại lệ với thông tin về ngoại lệ là s
 - String getMessage(): Lấy thông tin về ngoại lệ
 - void printStackTrace(): In ra tất cả các thông tin liên quan đến ngoại lệ (tên, loại, vị trí...)
 - •

22

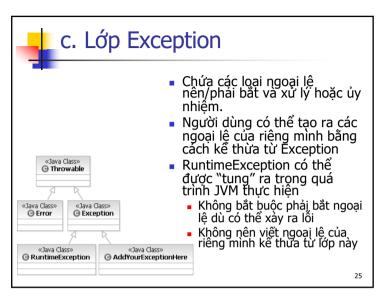
22

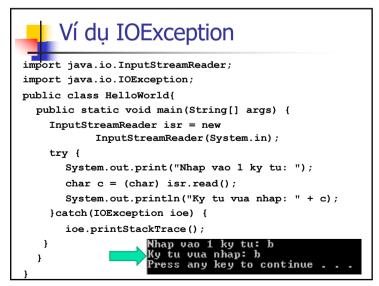
b. Lớp Error

- Gồm các ngoại lệ nghiêm trọng không thể kiểm tra (unchecked exception) vì có thể xảy ra ở nhiều phần của chương trình.
- Còn gọi là ngoại lệ không thể phục hồi (un-recoverable exception)
- Không cần kiểm tra trong mã nguồn Java của bạn
- Các lớp con:
 - VirtualMachineError: InternalError, OutOfMemoryError, StackOverflowError, UnknownError
 - ThreadDeath
 - LinkageError:
 - IncompatibleClassChangeError
 - AbstractMethodError, InstantiationError, NoSuchFieldError, NoSuchMethodError...
 - ...

24

27

Một số lớp con của Exception

- ClassNotFoundException, SQLException
- java.io.IOException:
 - FileNotFoundException, EOFException...
- RuntimeException:
 - NullPointerException, BufferOverflowException
 - ClassCastException, ArithmeticException
 - IndexOutOfBoundsException:
 - ArrayIndexOutOfBoundsException,
 - StringIndexOutOfBoundsException...
 - IllegalArgumentException:
 - NumberFormatException, InvalidParameterException...
 - ...

26

26

28

2.3.3. Khối try – catch lồng nhau

- Những phần nhỏ trong khối mã sinh ra một lỗi, nhưng toàn bộ cả khối thì lại sinh ra một lỗi khác → Cần có các xử lý ngoại lệ lồng nhau.
- Khi các khối try lồng nhau, khối try bên trong sẽ được thực hiện trước.

```
try {
   // Doan ma co the gay ra IOException
   try {
      // Doan ma co the gay ra NumberFormatException }
      catch (NumberFormatException e1) {
            // Xu ly loi sai dinh dang so
      }
} catch (IOException e2) {
      // Xu ly loi vao ra
}
```


2.3.4. Nhiều khối catch

 Một đoạn mã có thể gây ra nhiều hơn một ngoại lệ → Sử dung nhiều khối catch.

```
try {
   // Doan ma co the gay ra nhieu ngoai le
} catch (ExceptionType1 e1) {
   // Xu ly ngoai le 1
} catch (ExceptionType2 e2) {
   // Xu ly ngoai le 2
} ...
```

 ExceptionType1 phải là lớp con hoặc ngang hàng với ExceptionType2 (trong cây phân cấp kế thừa)

29

29

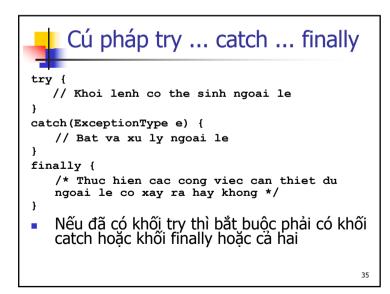
 ExceptionType1 phải là lớp con hoặc ngang hàng với ExceptionType2 (trong cây phân cấp kế thừa)

 ExceptionType1 phải là lớp con hoặc ngang hàng với ExceptionType2 (trong cây phân cấp kể thừa)

30

```
class MultiCatch2 {
  public static void main( String args[]) {
    try {
      // format a number
      // read a file
      // something else...
  }
  catch(IOException e) {
    System.out.println("I/O error "+e.getMessage();
  }
  catch(NumberFormatException e) {
    System.out.println("Bad data "+e.getMessage();
  }
  catch(Throwable e) { // catch all
    System.out.println("error: " + e.getMessage();}
  }
  }
}
```

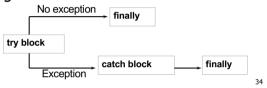
```
public void openFile(){
 try {
    // constructor may throw FileNotFoundException
    FileReader reader = new FileReader("someFile");
    int i=0:
    while(i != -1) {
       //reader.read() may throw IOException
      (i = reader.read();)
       System.out.println((char) i );
    reader.close();
    System.out.println("--- File End ---");
 } catch (FileNotFoundException e) {
    //do something clever with the exception
 } catch (IOException e) {
    //do something clever with the exception
                                                      33
```


-

2.3.5. Khối finally

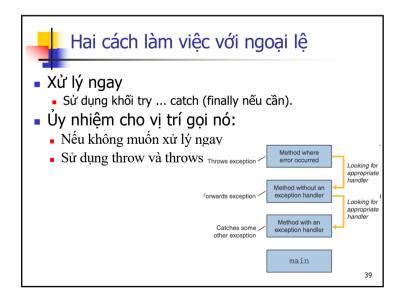
- Đảm bảo thực hiện tất cả các công việc cần thiết khi có ngoại lệ xảy ra
 - Đóng file, đóng socket, connection
 - Giải phóng tài nguyên (nếu cần)...
- Chắc chắn sẽ thực hiện dù ngoại lệ có xảy ra hay không.

34

```
class StrExceptionDemo {
 static String str;
 public static void main(String s[]) {
   trv {
     System.out.println("Truoc ngoai le");
     staticLengthmethod();
     System.out.println("Sau ngoai le");
   catch(NullPointerException ne) {
     System.out.println("Da xay ra loi");
   finally {
       System.out.println("Trong finally");
 }
                                      Da xay ra loi
 static void staticLengthmethod() {
     System.out.println(str.length());
                                                     36
```

```
public void openFile(){
   // constructor may throw FileNotFoundException
   FileReader reader = new FileReader("someFile");
   int i=0;
   while (i != -1) {
      //reader.read() may throw IOException
      i = reader.read();
      System.out.println((char) i );
  } catch (FileNotFoundException e) {
      //do something clever with the exception
  } catch (IOException e) {
      //do something clever with the exception
  } finally {
      reader.close();
      System.out.println("--- File End ---");
                                                      37
```


4

Nội dung

- 1. Ngoại lệ
- 2. Bắt và xử lý ngoại lệ
- 3. <u>Ủy nhiệm ngoại lệ</u>
- 4. Tạo ngoại lệ tự định nghĩa

38

40

38

40

-

3.1. Ủy nhiệm ngoại lệ

- Phương thức có thể ủy nhiệm ngoại lệ cho vị trí gọi nó bằng cách:
 - Sử dụng throws ExceptionType ở phần khai báo phương thức để báo hiệu cho vị trí gọi nó biết là nó có thể phát sinh ngoại lệ ExceptionType
 - Sử dụng throw để tung ra ngoại lệ kiểu ExceptionType trong thân phương thức khi cần
- vidu
 public void myMethod(int param) throws Exception{
 if (param < 10) {
 throw new Exception("Too low!");
 }
 //Blah, Blah, Blah...
 }</pre>

3.1. Ủy nhiệm ngoại lệ (2)

 Nếu phương thức có chứa câu lệnh tung ngoại lệ (throw) thì phần khai báo phương thức phải khai báo là có tung ngoại lệ đó hoặc lớp cha của ngoại lệ đó

```
public void myMethod(int param) {
  if (param < 10) {
    throw new Exception("Too low!");
  }
  //Blah, Blah, Blah...
}</pre>
```

→ unreported exception java.lang.Exception; must be caught or declared to be thrown

41

41

3.1. Ủy nhiệm ngoại lệ (3)

- Tại vị trí gọi phương thức có ủy nhiệm ngoại lệ (trừ RuntimeException):
 - Hoặc là phương thức chứa vị trí đó phải ủy nhiệm tiếp cho vị trí gọi mình
 - Hoặc là tại ví trí gọi phải bắt ngoại lệ ủy nhiệm (hoặc lớp cha) và xử lý ngay bằng try...catch (finally nếu cần)

43

3.1. Ủy nhiệm ngoại lệ (3)

 Phương thức không cần phải khai báo sẽ tung ra RuntimeException vì ngoại lệ này mặc định được ủy nhiêm cho JVM

```
Ví dụ
class Test {
  public void myMethod(int param) {
    if (param < 10) {
      throw new RuntimeException("Too low!");
    }
    //Blah, Blah, Blah...
  }
}</pre>
★ Không lỗi
```

4

42

```
public class DelegateExceptionDemo {
    public static void main(String args[]) {
        int num = calculate(9,3);
        System.out.println("Lan 1: " + num);
        num = calculate(9,0);
        System.out.println("Lan 2: " + num);
    static int calculate(int no, int no1)
                       throws Exception {
      if (no1 == 0)
        throw new
            ArithmeticException("Khong the chia cho 0!");
      int num = no / no1;
      return num;
G:\Java Example\DelegateExceptionDemo.java:3: unreported exception java.lang.Exception;
must be caught or declared to be thrown
              int num = calculate(9,3);
G:\Java Example\DelegateExceptionDemo.java:5: unreported exception java.lang.Exception;
must be caught or declared to be thrown
              num = calculate(9.0):
```

47

3.1. Ủy nhiệm ngoại lệ (4)

 Một phương thức có thể ủy nhiệm nhiều hơn 1 ngoại lê

```
public void myMethod(int tuoi, String ten)
throws ArithmeticException, NullPointerException{
  if (tuoi < 18) {
    throw new ArithmeticException("Chua du tuoi!");
  }
  if (ten == null) {
    throw new NullPointerException("Thieu ten!");
  }
  //Blah, Blah, Blah...
}</pre>
```

47

```
public class DelegateExceptionDemo {
  public static void main(String args[]) {
      try {
            int num = calculate(9.3);
            System.out.println("Lan 1: " + num);
            num = calculate(9,0);
            System.out.println("Lan 2: " + num);
      } catch(Exception e) {
            System.out.println(e.getMessage());
  static int calculate(int no, int no1)
                  throws ArithmeticException {
    if (no1 == 0)
      throw new
         ArithmeticException("Khong the chia cho 0!");
    int num = no / no1;
    return num:
                      hong the chia cho 0!
                       ress any key to continue . . .
```

46

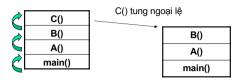
48

- Tình huống:
 - Giả sử trong main() gọi phương thức A(), trong A() gọi B(), trong B() gọi C(). Khi đó một ngăn xếp các phương thức được tạo ra.
 - Giả sử trong C() xảy ra ngoại lệ.

3.2. Lan truyền ngoại lệ (2)

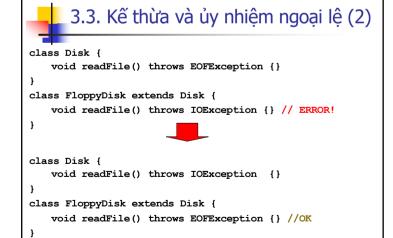

- Nếu C() gặp lỗi và tung ra ngoại lệ nhưng trong C() lại không xử lý ngoại lệ này, thì chỉ còn một nơi có thể xử lý chính là nơi mà C() được gọi, đó là trong phương thức B().
- Nếu trong B() cũng không xử lý thì phải xử lý ngoại lệ này trong A()... Quá trình này gọi là lan truyền ngoại lê
- Nếu đến main() cũng không xử lý ngoại lệ được tung từ C() thì chương trình sẽ phải dừng lai.

49

51

49

3.3. Kế thừa và ủy nhiệm ngoại lệ

- Khi override một phương thức của lớp cha, phương thức ở lớp con không được phép tung ra các ngoại lệ mới
- Phương thức ghi đè trong lớp con chỉ được phép tung ra các ngoại lệ giống hoặc là lớp con hoặc là tập con của các ngoại lệ được tung ra ở lớp cha.

50

50

3.4. Ưu điểm của ủy nhiệm ngoại lệ

- Dễ sử dung
 - Làm chương trình dễ đoc và an toàn hơn
 - Dễ dàng chuyển điều khiển đến nơi có khả năng xử lý ngoại lệ
 - Có thể ném nhiều loại ngoại lê
- Tách xử lý ngoại lệ khỏi đoạn mã thông thường
- Không bỏ sót ngoại lệ (ném tự động)
- Gom nhóm và phân loại các ngoại lệ
- KL: Làm chương trình dễ đọc và an toàn hơn

₅₂ 52

51

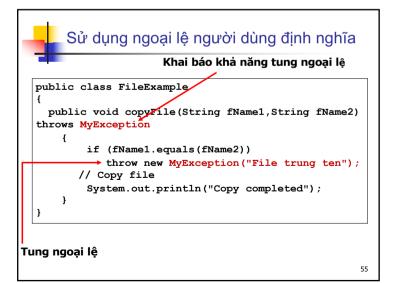
Nội dung

- 1. Ngoại lệ
- 2. Bắt và xử lý ngoại lệ
- 3. Ủy nhiệm ngoại lệ
- 4. Tạo ngoại lệ tự định nghĩa

53

53

55

4

4. Tạo ngoại lệ tự định nghĩa

- Các ngoại lệ do hệ thống xây dựng không đủ để kiểm soát tất cả các lỗi → Cân phải có các lớp ngoại lê do người dùng định nghĩa.
 - Kế thừa từ một lớp Exception hoặc lớp con của nó
 - Có tất cả các phương thức của lớp Throwable

```
public class MyException extends Exception {
  public MyException(String msg) {
     super(msg);
  }
  public MyException(String msg, Throwable cause) {
     super(msg, cause);
  }
}
```

54

56

Sử dụng ngoại lệ người dùng định nghĩa

Bắt và xử lý ngoại lệ

```
public class Test {
  public static void main(String[] args) {
    FileExample obj = new FileExample();
    try {
        String a = args[0];
        String b = args[1];
        obj.copyFile(a,b);
    } catch (MyException e1) {
        System.out.println(e1.getMessage());
    }
    catch (Exception e2) {
        System.out.println(e2.toString());
    }
}

C:>java Test a1.txt
    invalue Test invalueSystem in formation of the content of the content
```


Tổng kết

- Bất cứ khi nào có một lỗi xảy ra khi thực hiện chương trình thì một ngoại lệ đã xuất hiện.
- Mọi ngoại lệ đề phải được xử lý nếu không muốn chương trình kết thúc một cách bất thường.
- Xử lý ngoại lệ cho phép kết hợp và xử lý lỗi tai môt nơi.
- Java sử dụng khối try/catch để quản lý ngoại lệ.

57

57

59

Tổng kết (2)

- Các câu lệnh trong khối try tung ra ngoại lệ, và việc xử lý các ngoại lệ đó diễn ra trong khối catch.
- Nhiều khối catch có thể được sử dụng để xử lý tách biệt các loại ngoại lệ khác nhau.
- Từ khóa throws được sử dụng để liệt kê mỗi danh sách các ngoại lệ mà một phương thức có thể tung ra.
- Từ khóa throw được sử dụng để tung ra một ngoại lệ.
- Khối finally để thực hiện các công việc cần thiết dù có ngoại lê xảy ra hay không.

58

58

Bài tập 1

- Hệ thống liên tục nhận các giá trị đầu vào là xâu đại diện cho một số nguyên, yêu cầu mỗi lần nhận được một số thì tính trung bình cộng của các giá trị đã nhận.
- Xây dựng phương thức:
 - public double getAverage(string x) với thuộc tính average, N có sẵn trong lớp
- Hãy cài đặt phương thức trong đó có xử lý các ngoại lệ xảy ra:
 - Xâu đầu vào là xâu rỗng
 - Xâu đầu vào không phải là số
 - Xâu đầu vào không phải là số nguyên

60

59

Bài tập 2

- Hệ thống cần đọc file để lấy ra một dãy các con số (mỗi dòng một số nguyên)
 - Dòng 1 của file là số lượng các số có trong file
 - Mỗi dòng là môt số nguyên
- Xây dựng phương thức đọc dãy số:
 - public void readListIntegers(String fileName)
- Hãy xử lý các ngoại lệ:
 - Xâu tên file là xâu rỗng
 - Không tìm thấy file
 - Không mở được file
 - Các xâu trong từng dòng của file không phải là đại diện cho con số

61

62

Bài tập 3

- Hệ thống cần đọc file đầu vào để lấy ra một dãy các con số (mỗi dòng một số nguyên), sau đó tách ra thành 4 phần bằng nhau và ghi ra các file khác nhau.
 - Dòng 1 của file đầu vào là số lượng các số có trong file. Mỗi dòng sau đó là một số nguyên
 - Xây dưng phương thức phân tách dãy số:
 - public void splitListIntegers(String fileName)
- Hãy xử lý các ngoại lệ:
 - Xâu tên file là xâu rỗng
 - Không tìm thấy file
 - Không mở được file
 - Các xâu trong từng dòng của file không phải là đại diện cho con số
 - Không ghi được file mới

62